



DATUM
2025-12-01
ERT DATUM
2025-10-06

DIARIENR
2025/223-4
ER BETECKNING
KN2025/01854

Regeringskansliet
Klimat- och näringslivsdepartementet
103 33 Stockholm

Ny kärnkraft – Ett samlat system för omhändertagande av radioaktivt avfall (SOU 2025:104)

Statskontoret kommenterar de delar av utredningens förslag och bedömningar som är relevanta utifrån vår kompetens om styrning och organisering av statlig verksamhet.

Ett nytt system för omhändertagande av kärnavfall och använt kärnbränsle

Statskontoret *tillstyrker* utredningens samlade förslag om ett nytt system för omhändertagande av kärnavfall. Statskontoret bedömer att utredningen motiverar väl varför ett nytt system för omhändertagandet behövs samtidigt som vi ser positivt på att det nya systemet föreslås bygga på en liknande struktur som det befintliga systemet. Statskontoret anser också att utredningens förslag att i lagstiftning tydliggöra ansvarsförhållandena mellan olika aktörer skapar goda förutsättningar för att skapa ett effektivt och tydligt system.

Statskontoret bedömer att utredningens förslag om att etablera en nationell avfallsorganisation i form av ett aktiebolag är ett rimligt sätt att organisera det samlade arbetet med planering och hantering av omhändertagandet som kommer att krävas av tillståndshavarna. Det är viktigt att det finns en centralt utpekad aktör som kan driva det gemensamma arbetet mellan aktörerna och vi bedömer att avfallsorganisationen kan fylla en sådan funktion. Samtidigt blir det också viktigt att det inom avfallsorganisationen finns tillräckligt med resurser och personal som kan som kan driva samordningsarbetet.

Statskontoret är också positiva till att arbetet inom ramen för den nationella avfallsorganisationen ska utgå från en strategi som tydliggör hur det framtida omhändertagandet av avfall ska planeras och samordnas mellan aktörerna. Det kan skapa förutsättningar för att nå målet om ett långsiktigt, säkert och ansvarsfullt omhändertagande. Genom att det är regeringen som fastställer strategin får den också en styrande funktion. Regeringen kan till exempel ställa upp villkor för hur

planeringen och genomförandet av omhändertagande ska gå till. Men för att strategin ska vara ändamålsenlig behöver det samtidigt framgå att den ska komplettera andra styrmedel, som lagar och förordningar. Statskontoret bedömer att det annars kan finnas en risk att strategins status blir otydlig och ett svagare instrument för styrning än tänkt.

En nationell strategi för ny kärnkraft

Statskontoret delar utredningens bedömning om att en nationell strategi för ny kärnkraft kan bidra till att klargöra statens ambitionsnivå, syfte och långsiktiga inriktning för utbyggnaden. Vi har sett att strategier kan skapa tydlighet och struktur för politikens syfte och mål inom ett område.¹ Men det för att en strategi ska bli framgångsrik och få genomslag blir det viktigt att den utgår från en tydlig beskrivning av problembilden och att det finns ett tydligt syfte. Det bör också framgå hur styrmedel, insatser, ansvar och roller för de som berörs av strategin hänger ihop.

Behov av ytterligare råd och nämnder för insyn och granskning

Statskontoret anser att regeringen bör avvakta med att inrätta nya funktioner för insyn och granskning till dess att det nya systemet har varit aktivt en tid. Det är först då eventuella brister eller luckor när det gäller möjligheterna att få insyn eller att granska hanteringen av kärnavfall kan bli synliggjorda. Statskontoret delar utredningens bedömning om att graden av insyn och granskning är tillräcklig, förutsatt att utredningens förslag genomförs. Utöver utredningens förslag finns det dessutom flera andra mekanismer för att granska frågor som har med omhändertagande av avfall att göra. Vi delar också utredningens bedömning om att ytterligare funktioner för insyn och granskning kan riskera att det uppstår överlapp eller otydlighet i förhållande till befintliga funktioner.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Gabriel Brandström och utredare Emeli Mårtensson, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Emeli Mårtensson

¹ Statskontoret (2023). *Kunskapssammanställning om nationella strategier*. (Dnr. 2023/72–5).